



საქართველოს უზენაესი სასამართლო

გ ა დ ა წ ყ ვ ე ტ ი ლ ე ბ ა

საქართველოს სახელით

საქმე №ას-1237-1157-2017

9 ნოემბერი,

2018 წელი

№ას-1237-1157-2017

სააგენტო

ქ.თბილისი

სამოქალაქო საქმეთა პალატა

შემადგენლობა:

ბესარიონ ალავიძე (თავმჯდომარე, მომხსენებელი)

მოსამართლეები:

ეკატერინე გასიტაშვილი, ზურაბ ძლიერიშვილი

საქმის განხილვის ფორმა – ზეპირი მოსმენის გარეშე

კასატორი – ს.-----ო (მოპასუხე)

მოწინააღმდეგე მხარე – შპს „ლ.-----“ (მოსარჩელე)

გასაჩივრებული განჩინება – თბილისის სააპელაციო სასამართლოს
სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 ივლისის განჩინება

კასატორის მოთხოვნა – გასაჩივრებული განჩინების გაუქმება და
ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა

დავის საგანი – ზიანის ანაზღაურება

აღწერილობითი ნაწილი:

1. მოსარჩელის მოთხოვნა და სარჩელის ფაქტობრივი საფუძვლები:

1.1. შპს „ლუქსორი მშენებელმა“ (შემდგომში – მოსარჩელე, მოწინააღმდეგე მხარე, კრედიტორი ან კომპანია) სარჩელი აღძრა სასამართლოში ს-----ოს (შემდგომში – მოპასუხე, აპელანტი, კასატორი, მოვალე ან სააგენტო) მიმართ და მოითხოვა მოპასუხისათვის დავალიანების, 42 070 ლარისა და 2010 წლის 28 დეკემბრიდან გადაწყვეტილების აღსრულებამდე, ყოველ ვადაგადაცილებულ დღეზე პირგასამტეხლოს სახით დავალიანების, 0,1%-ის გადახდის დაკისრება.

1.2. სარჩელი ემყარება შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს: მოსარჩელესა და შპს „ს-----სს“ (შემდგომში – შემკვეთი) შორის გაფორმდა ხელშეკრულება, რომლის მიხედვით, მოსარჩელეს უნდა შესრულებინა ქ.თბილისში, დ----- სასწავლო საცდელი მეურნეობის #3-- მიწის ნაკვეთზე არსებული საცხოვრებელი სახლის სველი წერტილების სარემონტო სამუშაოები, რის სანაცვლოდაც შემკვეთს მოსარჩელისთვის უნდა გადაეხადა 127 070,04 ლარი. შეთანხმების თანახმად, ხელშეკრულების ღირებულებიდან 85 000 ლარი უნდა გადახდილიყო შეთანხმების ძალაში შესვლის დღეს. ეს თანხა მოსარჩელემ მიიღო ავანსის სახით. მოსარჩელემ ვალდებულება შეასრულა ჯეროვნად, თუმცა შემკვეთმა უარი განაცხადა მიღება-ჩაბარების აქტის შედგენაზე, ხოლო, რამე პრეტენზია ვალდებულების შესრულებაზე არ განუცხადებია. შემკვეთი კომპანიის დამფუძნებელი და 100%-იანი წილის მესაკუთრე იყო შპს „ს-----“, რომელიც, თავის მხრივ, დაფუძნდა სახელმწიფოს მიერ და იყო მისი 100%-იანი წილის მესაკუთრე. მოპასუხის 2012 წლის 5 ოქტომბრის #1----- ბრძანებით, სახელმწიფოსთვის გადაცემის მიზნით, შპს „ს-----“ კაპიტალიდან ამოღებულ იქნა 800 000 ლარი და მისივე კაპიტალში რიცხული შვილობილი კომპანიის (შემკვეთის) 100%-იანი წილი ღირებულებით - 73 932 431, 37 ლარი. სააგენტოს 2012 წლის 10 ოქტომბრის #1/1-82 ბრძანებით დადგინდა შემკვეთი კომპანიის ლიკვიდაცია და, საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2010 წლის 10 ოქტომბრის #1----- გადაწყვეტილებით, დარეგისტრირდა ლიკვიდაციის პროცესის დაწყება. ამდენად, მოსარჩელე მიიჩნევს, რომ შემკვეთთან დადებული ხელშეკრულების ღირებულების დარჩენილი ნაწილის ანაზღაურებაზე პასუხისმგებელია სააგენტო.

2. მოპასუხის პოზიცია:

მოთხოვნის გამომრიცხველი შესაგებლით მოპასუხემ არ ცნო სარჩელი და განმარტა, რომ შემკვეთ კომპანიას არ ჰყოლია კრედიტორები, შესაბამისად არარსებულ კრედიტორთა შესახებ სია ვერ მიეწოდებოდა საჯარო რეესტრს. სააგენტოს არ დაურღვევია დებულების 2.7 მუხლის მოთხოვნა, ვინაიდან ლიკვიდაციის პროცესის რეგისტრაციიდან დებულებით განსაზღვრულ 20 დღის ვადაში სააგენტოში ლიკვიდატორის მიერ წარდგენილ იქნა სალიკვიდაციო გეგმა, ამავე დებულების 2.8 მუხლით განსაზღვრული ყველა დოკუმენტაცია და საჯარო რეესტრს ჰქონდა სრული უფლებამოსილება, განეხორციელებინა საწარმოს ლიკვიდაცია. მოპასუხის 2012 წლის 10 ოქტომბრის #1/1-82 ბრძანება და საჯარო რეესტრის ეროვნული სააგენტოს 2012 წლის 15 ოქტომბრის #B----- გადაწყვეტილება ძალაშია, სადავოდ არ არის გამხდარი მოსარჩელის მიერ კანონით დადგენილი წესით და არ არსებობს შესაბამისი კომპეტენტური ორგანოს ან სასამართლოს გადაწყვეტილება ზემოაღნიშნული ბრძანებისა და გადაწყვეტილების ბათილად ცნობის შესახებ.

3. პირველი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის საქალაქო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა კოლეგიის 2016 წლის 31 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, მოპასუხეს მოსარჩელის სასარგებლოდ დაეკისრა 38 098,12 ლარის გადახდა.

4. აპელანტის მოთხოვნა:

საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილება სააპელაციო წესით გაასაჩივრა მოპასუხემ, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

5. გასაჩივრებული განჩინების სარეზოლუციო ნაწილი:

თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 ივლისის განჩინებით სააპელაციო საჩივარი არ დაკმაყოფილდა, ხოლო, გასაჩივრებული გადაწყვეტილება დარჩა უცვლელად, ამავე განჩინებით აპელანტს მოწინააღმდეგე მხარის სასარგებლოდ დაეკისრა სასამართლო ხარჯის სახით (მოსარჩელის მიერ წარმომადგენლის დახმარებისთვის გაწეული ხარჯის 1 523,92 ლარის ოდენობით და სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროსათვის გადახდილი თანხა 2 683,73 ლარის ოდენობით) 4 207,65 ლარის გადახდა.

6. კასატორის მოთხოვნა:

სააპელაციო სასამართლოს განჩინება საკასაციო წესით გაასაჩივრა აპელანტმა, მოითხოვა მისი გაუქმება და ახალი გადაწყვეტილებით სარჩელის დაკმაყოფილებაზე უარის თქმა.

ს ა მ ო ტ ი ვ ა ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი :

საკასაციო სასამართლომ შეისწავლა საქმის მასალები, გასაჩივრებული განჩინების დასაბუთებულობა, საკასაციო საჩივრის საფუძვლები და მიიჩნევს, რომ სასამართლო ხარჯების განსაზღვრის ნაწილში იგი ნაწილობრივ უნდა დაკმაყოფილდეს, ხოლო მოთხოვნის დანარჩენ ნაწილში, როგორც უსაფუძვლო, უცვლელად დარჩეს შემდეგი გარემოებების გამო:

1. საკასაციო განაცხადის მოცულობა და საკასაციო განხილვის ფარგლები:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 404-ე მუხლის პირველი ნაწილის თანახმად (საკასაციო სასამართლო ამოწმებს გადაწყვეტილებას საკასაციო საჩივრის ფარგლებში. საკასაციო სასამართლოს არ შეუძლია თავისი ინიციატივით შეამოწმოს საპროცესო დარღვევები, გარდა 396-ე მუხლის პირველი ნაწილის „ვ“ ქვეპუნქტში მითითებული ფაქტებისა), გასაჩივრებული განჩინების კანონიერებას საკასაციო სასამართლო შეამოწმებს კასატორის მიერ საჩივარში გამოთქმული შედავებების ფარგლებში. საკასაციო საჩივრის შესწავლით კი, ირკვევა, რომ კასატორი არ ეთანხმება სასამართლოს დასკვნებს სარჩელის ნაწილობრივ საფუძვლიანად მიჩნევის თაობაზე და აღნიშნავს, რომ:

1.1. სააპელაციო სასამართლომ მტკიცებულებათა ერთობლივი კვლევის გარეშე არასწორად მიიჩნია დადგენილად მოსარჩელის მიერ მითითებული გარემოებები და სამართლის ნორმათა არასწორი გამოყენების გზით ჩათვალა, რომ სახელმწიფო გამდიდრდა უსაფუძვლოდ. მართალია, ორივე ინსტანციის სასამართლომ დაადგინა, რომ ლიკვიდაციის პროცესში კასატორი ბრალეულად არ მოქმედებდა და არ არსებობდა დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი, თუმცა, მიიჩნიეს, რომ სახეზე იყო კონდიქციური ვალდებულება. სასამართლოებმა მოთხოვნის საფუძვლის შეცვლისას, იხელმძღვანელეს საქართველოს უზენაესი სასამართლოს მიერ დადგენილი პრაქტიკით, რომლის თანახმადაც სარჩელის სამართლებრივი საფუძვლის განსაზღვრა სასამართლოს პრეროგატივაა, თუმცა, არ გაითვალისწინეს, რომ ამავე პრაქტიკის თანახმად, მოპასუხეს უნდა მიეცეს შესაგებლის წარდგენის შესაძლებლობა და საქმე შეჯიბრებითობის პრინციპის სრული დაცვით უნდა იქნეს განხილული. გაურკვეველია ლიკვიდაციის თაობაზე სააგენტოს 2012 წლის 10 ოქტომბრის ბრძანებისა და მისი შედეგების რეგისტრაციის შესახებ საჯარო რეესტრის 2012 წლის 15 ოქტომბრის გადაწყვეტილების ძალაში

ყოფნის პირობებში სასამართლომ რა ფაქტობრივ გარემოებებზე დაყრდნობით მოიძია სამართლის ნორმა და გამოიყენა სააგენტოს წინააღმდეგ. სააპელაციო სასამართლოს შეფასება არ მიუცია იმ გარემოებისათვის, რომ სამოქალაქო კოდექსის 24-ე მუხლის პირველი ნაწილის, 25-ე მუხლის მე-4 ნაწილისა და „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველო კანონის 44-ე მუხლის საფუძველზე, შემკვეთი წარმოადგენდა დამოუკიდებელ სუბექტს, რომელიც მოსარჩელესთან საკუთარი სახელით შევიდა სახელშეკრულებო ურთიერთობაში და მასვე წარმოეშვა გარკვეული ვალდებულებები, რომლებიც ლიკვიდაციის დასრულების ფაქტის რეგისტრაციამდე არსებობდა. „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის პირველი პუნქტის შესაბამისად, სახელმწიფომ, როგორც შემკვეთის 100%-იანი წილის მფლობელმა მესაკუთრემ, მიიღო გადაწყვეტილება შემკვეთი კომპანიის ლიკვიდაციის თაობაზე, შესაბამისად, იმ კრედიტორთა დაკმაყოფილების საკითხს, რომლებმაც ლიკვიდაციის პროცესში ვერ მიიღეს ანაზღაურება ადგენს ამავე მუხლის მე-5 და მე-9 პუნქტები. მნიშვნელოვანია აღინიშნოს, რომ შემკვეთს ლიკვიდაციის პროცესში არ გააჩნდა ქონებრივი აქტივი, თუმცა, ასეც რომ არ იყოს, არ შეიძლება მოთხოვნაზე პასუხისმგებლად მხოლოდ კასატორი იქნას მიჩნეული, რადგანაც სახელმწიფო საწარმოს ლიკვიდაციის შემდგომ დარჩენილი ქონებრივი აქტივი ირიცხება სახელმწიფო ხაზინაში, რომელიც საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს შემადგენლობაში შემავალი ადმინისტრაციული ორგანოა, ხოლო, თუ დავა უძრავ ქონებას შეეხება, პასუხისმგებელ პირად მიიჩნევა საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტროს შემადგენლობაში შემავალი ს-----ო. ვალდებულების დაკისრებისას სასამართლოს არ შეუსწავლია ლიკვიდირებული საწარმოს 100%-იანი დამფუძნებლის _ სახელმწიფოს მიერ 2012 წლის 5 ოქტომბერს გამოცემული #1----- ბრძანება, რომელიც მიუთითებს, რომ ლიკვიდაციის დროს საწარმოს აღარ გააჩნდა აქტივი, ხსენებული ბრძანებით სახელმწიფოსათვის გადაცემის მიზნით ამოღებულ იქნა შპს „ს-----ის“ კაპიტალიდან 800 000 ლარი და მასში რიცხული შვილობილი კომპანიის _ შპს „ს-----სის“ 100%-იანი წილი. ამდენად, სახელმწიფოსათვის, როგორც პარტნიორისათვის, პასუხისმგებლობის დაკისრება ეწინააღმდეგება შეზღუდული პასუხისმგებლობის საზოგადოებისათვის კანონით დადგენილ პასუხისმგებლობის ფარგლებს, ამასთანავე, თუკი სადავო ბრძანებას სასამართლო მიიჩნევდა პასუხისმგებლობის დაკისრების წინაპირობად, ასეთ შემთხვევაში სახელმწიფოს ცნება ფართოდ უნდა განმარტებულიყო და მხოლოდ კასატორი არ უნდა

მიჩნეულიყო ვალდებულ პირად;

1.2. სასამართლო სარჩელში მითითებული გარემოებებისა და სასამართლო სხდომაზე გამოკვლეული მტკიცებულებების ფონზე არ იყო უფლებამოსილი სარჩელის, თუნდაც ნაწილობრივ დაკმაყოფილების საფუძვლად გამოყენებინა სამოქალაქო კოდექსის 989-ე მუხლი, რომლითაც განსაზღვრულია მესამე პირის ვალდებულება, უკან დააბრუნოს უსაფუძვლოდ მიღებული, რადგანაც კანონისმიერი მოთხოვნის წინაპირობები არ არსებობს, ამასთანავე, სარჩელის სამართლებრივი საფუძვლის შეცვლისას მოპასუხეს არ მიეცა შესაგებლის წარდგენის შესაძლებლობა, რომელიც მათ შორის სათანადო მოპასუხის საკითხს შეეხება (მსგავს საქმეზე (სუსგ #ას-616-586-2013) საკასაციო სასამართლომ სარჩელი საფუძვლიანად მიიჩნია იმ პირობებში, როდესაც დადგენილად ცნო რეორგანიზაციის მართლწინააღმდეგობრიობა, რაც მოცემულ შემთხვევაში არ დგინდება);

1.3. საქმის მასალებით დასტურდება, რომ შემკვეთსა და მოსარჩელეს შორის დადებული ნარდობის ხელშეკრულებით მხარეებმა შეათანხმეს მისი ყველა არსებითი პირობა, მათ შორის, საზღაურის გადახდის წესი, რომელიც სამუშაოს დასრულებასა და შესაბამისი მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმებას უკავშირდებოდა. უდავოა, რომ მათ შორის ხსენებული აქტი არ გაფორმებულა, ხოლო მოსარჩელე ვერ ამტკიცებს ლიკვიდაციამდე წაუყენა თუ არა მოთხოვნა შემკვეთს. გარდა ამისა, მოვალე კომპანიის ლიკვიდაციის შესახებ კრედიტორის ინფორმირების მიუხედავად, კრედიტორმა გაუშვა „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის მე-9 პუნქტითა და საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2010 წლის 27 დეკემბრის #1-1/2014 ბრძანებით დამტკიცებული მე-3 მუხლის მე-9 პუნქტით განსაზღვრული მოთხოვნის წარდგენის საშუალებით ვადა. ამ საკითხზე, მიუხედავად პრეტენზიის არსებობისა, არ იმსჯელა სააპელაციო სასამართლომ.

1.4. გარდა იმისა, რომ სასამართლომ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის შეცვლით დაარღვია მხარეთა შეჯიბრებითობის პრინციპი, დავის უსაფუძვლო გამდიდრების ფარგლებში შეფასების შემთხვევაში, მაინც არ არსებობს სარჩელის დაკმაყოფილების საფუძველი, რადგანაც სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 987-ე მუხლის ფარგლებში, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის შესაბამისად, სწორედ მოსარჩელეს ეკისრებოდა გაწეული სამუშაოების შედეგად სახელმწიფოს გამდიდრების ფაქტის მტკიცება, ამასთანავე, სამოქალაქო კოდექსის 987-ე მუხლის მე-3 ნაწილის „ბ“ ქვეპუნქტის კონსტრუქტში სასამართლოს უნდა შეეფასებინა მოსარჩელის განმარტება, რომ მისთვის ცნობილი იყო

შემკვეთის ლიკვიდაციის თაობაზე, თუმცა, უდავოა, რომ კანონით გათვალისწინებულ საპროცესო ვადაში კრედიტორს მოთხოვნა არ წარუდგენია. გამდიდრების ფაქტის, მისი ოდენობისა და კონკრეტულად გაწეული ხარჯების დაუდგენლობის პირობებში, სასამართლომ განჩინების დასაბუთებისას არასწორად განმარტა სამოქალაქო კოდექსის 976-ე და 991-ე მუხლები, რადგანაც სარჩელს გამორიცხავდა ამავე კოდექსის 979-ე მუხლის მე-3 ნაწილი – სახეზე არ იყო მოპასუხის გამდიდრების ფაქტი (ნარდობის ხელშეკრულების საგანს წარმოადგენდა დ----- მეურნეობის #3---ე ნაკვეთზე არსებული სველი წერტილების რეაბილიტაცია და ხელშეკრულების თანახმად, საბოლოო თანხა უნდა განსაზღვრულიყო სახარჯთაღრიცხვო დოკუმენტაციის სრული მოცულობით დასრულებისა და დამტკიცების შემდეგ. სამხარაულის სახელობის ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს დასკვნით, რომელსაც დაემყარა სასამართლო თანხის განსაზღვრისას, დადგენილია, რომ ექსპერტმა ადგილზე დაათვალიერა ხილული სამუშაოები, რაც შეეხება ფარულს, მართალია, წარდგენილ იქნა ფორმა #2-ები, თუმცა, ისინი არ იყო დადასტურებული მეორე მხარის მიერ. ამ დასკვნით არ დგინდება სამუშაოთა ხანდაზმულობა, რაც არსებითი მნიშვნელობისაა სამართლის გამოყენებული ნორმების წინაპირობების დასადგენად);

1.5. სააპელაციო სასამართლომ ასევე დაარღვია საპროცესო ნორმები, კერძოდ, მოსარჩელის მიერ მოთხოვნილი ხარჯები, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 37-ე მუხლის მე-3 ნაწილის თანახმად, წარმოადგენს სასამართლოს გარეშე ხარჯებს, რომელთა გაწევის დამადასტურებელი მტკიცებულებები მხარემ სააპელაციო სასამართლოში წარადგინა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლის დარღვევით. პალატას უნდა ეხელმძღვანელა ამავე კოდექსის 104-ე მუხლით და უარი განეცხადებინა მათ მიღებაზე, რის სანაცვლოდაც, 53-ე მუხლის საფუძველზე ხსენებული ხარჯის აპელანტისათვის დაკისრებით გააუარესა მისი მდგომარეობა. სასამართლომ ერთმანეთისაგან კერ გამოიჯნა სასამართლო და სასამართლოს გარეშე ხარჯები და ადვოკატის მომსახურებისა და ექსპერტიზაზე გაწეული ხარჯი მიიჩნია სწორედ სასამართლო ხარჯად.

2. გასაჩივრებული განჩინებით დადგენილი ფაქტობრივი გარემოებები და მათი სავალდებულობა წინამდებარე გადაწყვეტილების მიმართ:

სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 407-ე მუხლის მე-2 ნაწილის თანახმად (*სააპელაციო სასამართლოს მიერ დამტკიცებულად ცნობილი ფაქტობრივი გარემოებები სავალდებულოა საკასაციო სასამართლოსათვის, თუ წამოყენებული არ არის დასაშვები და დასაბუთებული პრეტენზია (შედავება)*), წინამდებარე გადაწყვეტილების მიმართ სავალდებულო ძალა გააჩნია ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოების მიერ დადგენილ შემდეგ ფაქტობრივ გარემოებებს:

2.1. შპს „ს-----“ რეგისტრაციაში გატარდა 2004 წლის 13 აგვისტოს (ს/კ #-----), პარტნიორი 100% წილით _ სახელმწიფო;

2.2. შპს „ს-----სი“ რეგისტრაციაში გატარდა 2006 წლის 25 ივლისს. პარტნიორი 100% წილით _ შპს „ს-----“;

2.3. 2010 წლის 30 ნოემბერს მოსარჩელესა და შემკვეთს შორის გაფორმდა ნარდობის ხელშეკრულება დ----- სასწავლო-საცდელი მეურნეობის #3-- მიწის ნაკვეთზე არსებული საცხოვრებელი სახლის სველი წერტილების (88 კვ.მ) გარემონტების თაობაზე. სამუშაოს ღირებულება განისაზღვრა 127 070,04 ლარით. მხარეები შეთანხმდნენ, რომ შემკვეთი, ხელშეკრულების ძალაში შესვლის დღეს ავანსის სახით მენარდეს გადაუხიდა 85 000 ლარს, ხოლო, საბოლოო ანგარიშსწორება განხორციელდებოდა სამუშაოების სრული მოცულობით დასრულებისა და მხარეებს შორის სამუშაოს მიღება-ჩაბარების აქტის გაფორმებიდან 10 საბანკო დღის ვადაში. ხელშეკრულება ძალაში შევიდა 2010 წლის 30 ნოემბერს და ვალდებულების შესრულების ბოლო ვადად განისაზღვრა 2010 წლის 14 დეკემბერი. შემკვეთმა მენარდეს გადაურიცხა 85 000 ლარი;

2.4. მოსარჩელემ შემკვეთის წინაშე ნაკისრი ვალდებულება შეასრულა, თუმცა მხარეთა შორის მიღება-ჩაბარების აქტი არ გაფორმებულა, შესაბამისად, სამუშაოების შესრულების დარჩენილი ღირებულებაც არ გადაუხდია მენარდისათვის შემკვეთს;

2.5. 2011 წლის 17 მარტის მონაცემებით, შპს „ს-----სის“ საკუთრებას წარმოადგენდა ქ.თბილისში, დ--- წ---ში, ს-----ის ქუჩაზე, #0----- ნაკვეთზე მდებარე #1, #2, #3, #4 და #5 შენობა-ნაგებობები, ასევე, ქ.თბილისში, დ--- წ---ში, ს-----ის ქუჩაზე, #1----- ნაკვეთზე მდებარე შენობა-ნაგებობები: #1, #2, #3 (ს/კ #01.2--01.088.0-- უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: ბრძანება #2-- დამოწმების თარიღი: 10/03/2011, შპს „ს-----“; ს/კ #01.2-- 01.110.0-- უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: ბრძანება #2-- დამოწმების თარიღი: 10/03/2011, შპს „ს-----“);

2.6. 2011 წლის 28 ოქტომბრის მონაცემებით, შპს „ს-----სის“ საკუთრებას წარმოადგენდა ქ.თბილისში, დ--- წ---ში, „ა“ ზონაში #1----- ნაკვეთზე მდებარე შენობა-ნაგებობები: #1, #2, #3 (ს/კ #01.2--01.110.007, უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: ბრძანება #2 /75 დამოწმების თარიღი: 10/03/2011, შპს „ს-----“);

2.7. 2011 წლის 19 დეკემბრის მდგომარეობით, შემკვეთის საკუთრებას წარმოადგენდა ქ.თბილისში, დ--- წ---ში, სამთავრობო რეზიდენციის ტერიტორიაზე მდებარე #1----- ნაკვეთი, #1----- ნაკვეთზე მდებარე #1 და #2 შენობა-ნაგებობა (ს/კ #----- უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: წერილი #1/193, დამოწმების თარიღი: 30/11/2011, შპს „ს-----“);

-----სი“ ბრძანება #2-109, დამოწმების თარიღი: 10/06/2011, შპს „ს-----
-----“; ს/კ #0----- უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: წერილი
#1/193 დამოწმების თარიღი: 30/11/2011, შპს „ს-----სი“ ბრძანება #2-
109, დამოწმების თარიღი: 10/06/2011, შპს „ს-----“);

2.8. 2012 წლის 4 მაისის მონაცემებით, შემკვეთის საკუთრებას წარმოადგენდა ქ.თბილისში, დ--- წ---ში, ზონა „ა-ში“, #1----- ნაკვეთზე მდებარე #1 და #2 შენობა-ნაგებობა (ს/კ #01.2--01.110.009 უფლების დამადასტურებელი დოკუმენტი: ბრძანება #2 /75, დამოწმების თარიღი -10/03/2011, შპს „ს-----“, ბრძანება #2/248, დამოწმების თარიღი: 27 /04/2012, შპს „ს-----“, ბრძანება #ბ-07/100433-16, დამოწმების თარიღი: 26/08/2011, ქ.თბილისის მერიის ზედამხედველობის საქალაქო სამსახური);

2.9. შპს „ს-----ის“ კაპიტალში ცვლილების შეტანის შესახებ სახელმწიფო ქონების ეროვნული სააგენტოს 2012 წლის 5 ოქტომბრის #1----- ბრძანების თანახმად, სახელმწიფოსთვის გადაცემის მიზნით ამოღებულ იქნა შპს „ს-----ის“ კაპიტალიდან 800 000 ლარი და შპს „ს-----ის“ კაპიტალში რიცხული შვილობილი კომპანიის _ შპს „ს-----ის“ (ს/კ #2-----) 100% წილი, ღირებულებით 73 932 431,37 ლარი, რომელთა საერთო ღირებულებამ შეადგინა 74 732 431,37 ლარი;

2.10. სსიპ სახელმწიფო ქონების ეროვნულ სააგენტოს 2012 წლის 9 ოქტომბრის #1/149 წერილით მიმართა შპს „ს-----სმა“ საწარმოს ლიკვიდაციის დაწყების თხოვნით და აცნობა, რომ შპს „ს-----სს“ არ ჰყავს დებიტორ-კრედიტორები, შესაბამისად, არ ჰქონდა საბიუჯეტო დავალიანება;

2.11. შპს „ს-----ის“ ლიკვიდაციის დაწყებისა და ლიკვიდატორად არჩილ კერვალიშვილის დანიშვნის შესახებ ს-----ოს 2012 წლის 10 ოქტომბრის #1/1-82 ბრძანებით დადგინდა შპს „ს-----ის“ ლიკვიდაციის განხორციელება მოქმედი კანონმდებლობის შესაბამისად;

2.12. საჯარო რეესტრის ეროვნულმა სააგენტომ 2012 წლის 10 ოქტომბერს მიიღო #B1----- გადაწყვეტილება ლიკვიდაციის პროცესის დაწყების შესახებ მოთხოვნის დაკმაყოფილების თაობაზე. 2012 წლის 10 ოქტომბრის მდგომარეობით სამეწარმეო რეესტრში დარეგისტრირდა ინფორმაცია შპს „ს-----ის“ ლიკვიდაციის შესახებ, სტატუსით _ ლიკვიდაცია დაწყებულია;

2.13. შემკვეთი კომპანიის ლიკვიდაციის გამო მოსარჩელესთან ნარდობის ხელშეკრულებიდან გამომდინარე ვალდებულება შეწყდა;

2.14. ამ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილის 2.5.-2.8. პუნქტებში მითითებული უძრავი ქონება, 2012 წლის 18 ოქტომბრის მდგომარეობით რეგისტრირებულია სახელმწიფოს საკუთრებად.

2.15. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროს 2014 წლის 12 ნოემბრის #5----- დასკვნის მიხედვით, რომელიც ემყარება შესრულებულ სამუშაოთა აქტს (ფორმა #2), ქ.თბილისში, დ----- სასაწავლო-საცდელი მეურნეობის #3-- მიწის ნაკვეთზე მდებარე საცხოვრებელი სახლის სველ წერტილებში (აბაზანა, ტუალეტი, სამზარეულო) შპს „ლ-----ის“ მიერ 2010 წელს შესრულებული სარემონტო სამუშაოების მოცულობამ და მათმა ღირებულებამ დარიცხვებით, წარმოდგენილ შესრულებულ სამუშაოთა აქტში (ფორმა №2) ნაჩვენები 128 454, 91 ლარის ნაცვლად, შეადგინა 123 098,12 ლარი.

3. საკასაციო სასამართლოს შეფასებები და სამართლებრივი დასკვნები:

საკასაციო საჩივრის ფარგლებში შეფასების საგანს წარმოადგენს სასამართლოს მხრიდან მოთხოვნის მატერიალურ-სამართლებრივი საფუძვლის შეცვლით დაერღვა თუ არა მოპასუხეს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 მუხლით გარანტირებული უფლება; წარმატებულია თუ არა მოთხოვნა იურიდიულად; დაარღვია თუ არა სასამართლომ საქმის განხილვის საპროცესო წესები. თითოეულ საკითხს პალატა შეაფასებს ცალ-ცალკე.

3.1. საკასაციო პალატა განმარტავს, რომ დემოკრატიული წესწყობილების უმთავრეს ამოცანას მართლმსაჯულების მხარეთა თანასწორობის საწყისზე განხორციელება წარმოადგენს, რაც სამართალში სამართლიანი სასამართლოს კონცეფციითაა დამკვიდრებული და იგი გარანტირებულია არა ერთი შიდასახელმწიფოებრივი თუ საერთაშორისო სამართლებრივი აქტით. საქართველოს კონსტიტუციით აღიარებულია რა სასამართლო წესით უფლების დაცვის საყოველთაო პრინციპი, მისი კონკრეტული რეალიზაცია ასახულია საპროცესო კანონმდებლობაში. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-4 (1) მუხლი ადგენს სამართალწარმოების ისეთ ფუნდამენტურ პრინციპს, როგორიცაა შეჯიბრებითობა და განსაზღვრავს, რომ სამართალწარმოება მიმდინარეობს შეჯიბრებითობის საფუძველზე. მხარეები სარგებლობენ თანაბარი უფლებებითა და შესაძლებლობებით, დაასაბუთონ თავიანთი მოთხოვნები, უარყონ ან გააქარწყლონ მეორე მხარის მიერ წამოყენებული მოთხოვნები, მოსაზრებები თუ მტკიცებულებები. მხარეები თვითონვე განსაზღვრავენ, თუ რომელი ფაქტები უნდა დაედოს საფუძვლად მათ მოთხოვნებს ან რომელი მტკიცებულებებით უნდა იქნეს დადასტურებული ეს ფაქტები. ამ წესისაგან გამონაკლისი (ნორმის მე-2 ნაწილი) გამართლებულია, თუ ეს შესაბამისი საპროცესო მოქმედების მარეგულირებელი ნორმითაა

გათვალისწინებული, ასევე, მხარეთა თანასწორობის საყოველთაო უფლების დაცვის მიზანს ემსახურება. შეჯიბრებითობა, როგორც სამართლიანი სასამართლოს ქვაკუთხედი, არაერთ საპროცესო ნორმაშია გადმოცემული და იგი, ბუნებრივია, მათ შორის მტკიცების ტვირთზე ახდენს გავლენას. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 102-ე მუხლის პირველი ნაწილით აღიარებულია რა ფაქტზე მიმთითებული მხარის ვალდებულება, წარადგინოს ამ ფაქტის დამადასტურებელი განკუთვნილი მტკიცებულებები, სასამართლო არ არის უფლებამოსილი, ჩაერთოს ამ პროცესში, რამეთუ აქსიომატურია, რომ მტკიცებულებებს სასამართლოს წარუდგენენ მხარეები (იხ. სსსკ-ის 83-ე, ასევე, 103-ე მუხლები). საკასაციო სასამართლო ეთანხმება პრინციპს, რომ მოთხოვნის საფუძვლის განსაზღვრა სასამართლოს პრეროგატივაა და მხარის მიერ სარჩელის დამფუძნებელ ნორმად კანონის ამა თუ იმ დანაწესის მითითება არ არის გადაწყვეტილების მიღების პროცესში სასამართლოსათვის ხელისშემშლელი, ამგვარი მიდგომა გამომდინარეობს სამართალაში დამკვიდრებული პრინციპიდან: „jura novit curia“ (სასამართლომ იცის კანონი). საკასაციო სასამართლოს არაერთ გადაწყვეტილებაში იქნა ასახული ხსენებული მიდგომა (**პრაქტიკის თვალსაზრისით მრავალთა შორის იხ. სუსგ-ეგები: №ას-1170-1125-2016, 13 ივნისი, 2017 წელი; №ას-877-825-2010, 28 დეკემბერი, 2010 წელი, ასევე, სუს დიდი პალატის გადაწყვეტილება №ას-664-635-2016, 2 მარტი, 2017 წელი**), თუმცა, შეჯიბრებითობის, ასევე, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის მე-5 მუხლით გარანტირებული პირთა თანასწორობის პრინციპიდან გამომდინარე, მხარეები უნდა იყვნენ ინფომირებული სასამართლოს მიერ მოთხოვნის სამართლებრივი საფუძვლის განსაზღვრის თაობაზე და მიეცეთ სრული შესაძლებლობა, წარადგინონ საკუთარი პოზიცია. მოცემულ შემთხვევაში, კასატორი აპელირებს იმ ფაქტზე, რომ მის მიმართ დაირღვა კანონით გარანტირებული შეჯიბრებითობის პრინციპი, რაც შესაგებლის წარდგენის შეუძლებლობაში გამოიხატა, თუმცა საქმის მასალებით ეს გარემოება არ დგინდება, კერძოდ, მოპასუხეს დადგენილი წესით ჩაბარდა სარჩელი და თანდართული მასალები, დაზუსტებული სარჩელი და განემარტა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 201-ე მუხლის წინაპირობები, ამასთანავე, საქმეში წარმოდგენილია, როგორც თავდაპირველი, ისე – დაზუსტებული სარჩელის წინააღმდეგ შეპასუხება, რაიმე საპროცესო აქტი, რომლითაც დადასტურდებოდა, რომ მოპასუხემ დააზუსტა საკუთარი პოზიცია, ხოლო სასამართლომ უარყო იგი, არ მოიპოვება, შესაბამისად, პალატა მხარის ამ არგუმენტს უარყოფს.

3.2. განსახილველი სამართალურთიერთობიდან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს შეფასების საგანს წარმოადგენს სახელმწიფოს

100%-იანი წილობრივი მონაწილეობით დაფუძნებული იურიდიული პირის ლიკვიდაციის შემთხვევაში, ლიკვიდირებული კომპანიის კრედიტორ მენარდეს შეუძლია თუ არა მოსთხოვოს სახელმწიფოს თანხის ანაზღაურება. ქვემდგომი სასამართლოების დასკვნით, სახელმწიფო (რომელიც მოვალე კომპანიის დამფუძნებელია, განკარგა მისი საწესდებო კაპიტალი, ხოლო შემდგომ მოახდინა კომპანიის ლიკვიდაცია და საკუთრებაში მიიღო ამ კომპანიის მიერ ნარდობის ხელშეკრულების საფუძველზე გაუმჯობესებული ქონება) უსაფუძვლოდ გამდიდრდა და მან კონდიციური ვალდებულების ფარგლებში უნდა აგოს პასუხი კომპანიის ყოფილი კრედიტორის წინაშე. ამ დასკვნის სამართლებრივ საფუძვლად გამოყენებულ იქნა სამოქალაქო კოდექსის 989-ე მუხლი, ამასთანავე, სასამართლომ, დელიქტის წესებიდან გამომდინარე, სარჩელის დაკმაყოფილება იმ დასაბუთებით გამორიცხა, რომ შემკვეთი კომპანიის ლიკვიდაციის პროცესში ლიკვიდატორის მხრიდან კანონის მოთხოვნათა ფორმალური დაცვა გამორიცხავდა ზიანის შემადგენლობის არსებობას. ამ მსჯელობას არ ეთანხმება კასატორი და მიიჩნევს, რომ არ არსებობს უსაფუძვლო გამდიდრებიდან გამომდინარე მოთხოვნის უმთავრესი წინაპირობა – ვითომ კრედიტორის გამდიდრების ფაქტი, ასევე, ანაზღაურებას გამორიცხავს ის გარემოება, რომ მოსარჩელემ ვერ დაამტკიცა ნივთის გადაცემის დროისათვის გამდიდრების ოდენობა. საკასაციო პალატა სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-2 ნაწილის კონტექსტში იზიარებს კასატორის სამართლებრივ პრეტენზიას და თვლის, რომ მოთხოვნის დამფუძნებელი ნორმები მართლაც არ გამომდინარეობს უსაფუძვლო გამდიდრების ინსტიტუტის მარეგულირებელი წესებიდან, თუმცა, მიიჩნევს, რომ ხსენებული პრეტენზიის საფუძვლიანობა დავის მატერიალური შედეგის კანონიერების თვალსაზრისით უნდა შემოწმდეს, კერძოდ, იქონია თუ არა გავლენა დამფუძნებელი ნორმის განსაზღვრის საკითხმა გადაწყვეტილების სისწორეზე.

3.3. როგორც ზემოთ უკვე ითქვა, ფაქტების სუბსუმირება სამართლის ნორმის წინაპირობებთან სასამართლოს პრეროგატივას წარმოადგენს. მოცემულ შემთხვევაში, როგორც სარჩელის ფაბულა, ისე – დადგენილი და მხარეთა შორის უდავო ფაქტები იძლევა დასკვნის საფუძველს, რომ სახეზეა დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე მოთხოვნის დაკმაყოფილების წინაპირობები და სარჩელის წარმატებულობა უნდა შეფასდეს სამოქალაქო კოდექსის 992-ე მუხლის, 408-ე მუხლის პირველი ნაწილისა და 409-ე მუხლის ფარგლებში. სასამართლო ყუარდლებას გაამახვილებს „მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 მუხლის მე-4 პუნქტზე, რომლის თანახმადაც

საწარმოს ლიკვიდაციის პროცესის დაწყების რეგისტრაციის მოთხოვნასთან ერთად მარეგისტრირებელ ორგანოს უნდა წარედგინოს ინფორმაცია, რომელშიც მითითებული იქნება საწარმოს ყველა ცნობილი კრედიტორის დაკმაყოფილების ვადები. საწარმოს ლიკვიდაციის პროცესის დაწყების რეგისტრაციისთანავე საწარმოს პარტნიორებმა საწარმოს ყველა ცნობილ კრედიტორს უნდა გაუგზავნონ წერილობითი შეტყობინება ლიკვიდაციის პროცესის დაწყების შესახებ, რომელშიც უნდა აღინიშნოს კრედიტორთა დაკმაყოფილების ვადები. საწარმოს ქონების რეალიზაციის დაწყებამდე საწარმო (ლიკვიდატორი) ვალდებულია, ნებისმიერ პირს მოთხოვნისთანავე მიაწოდოს საწარმოს ცნობილ კრედიტორთა დაზუსტებული სია. საწარმოს შეუძლია აღნიშნული დაზუსტებული სია გამოაქვეყნოს პერიოდულ გამოცემაში ან მასობრივი ინფორმაციის სხვა საშუალებაში. ანალოგიურ დანაწესს ადგენს საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების მინისტრის 2010 წლის 27 დეკემბერის #1-1/2044 ბრძანებით დამტკიცებული „სახელმწიფოს/ადგილობრივი თვითმმართველობის ორგანოს 50%-ზე მეტი წილობრივი მონაწილეობით არსებული საწარმოების ლიკვიდაციის წესის შესახებ დებულების“ მე-2 მუხლის მე-4 პუნქტი და მე-5 მუხლის „დ“ ქვეპუნქტი. მართალია, ქვემდგომმა სასამართლოებმა დაადგინეს, რომ მარეგისტრირებელ ორგანოს წარედგინა კანონით მოთხოვნილი დოკუმენტაცია, თუმცა, იმ პირობებში, როდესაც: ლიკვიდირებული საწარმოს მიმართ მოსარჩელის სახელშეკრულებო მოთხოვნა ნამდვილია; მოპასუხემ ლიკვიდაციის დაწყებამდე განკარგა კომპანიის ქონება; ლიკვიდატორმა კრედიტორი არ მოიწვია ლიკვიდაციის პროცესში და ქონების წინსწრებით განკარგვის გზით (იხ. სამოტივაციო ნაწილის პ. 2.14.) კანონით გარანტირებული კრედიტორის მოთხოვნის უზრუნველყოფის საშუალებები პრაქტიკულად გაასხვისა („მეწარმეთა შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-14 (5) (9) მუხლი, ასევე, ეკონომიკის მინისტრის #1-1/2044 ბრძანების მე-3 (8) (9) მუხლი), სახეზეა მართლსაწინააღმდეგო, ბრალეული მოქმედება, რომელსაც შედეგად მოსარჩელის ქონებრივი ინტერესების შელახვა მოჰყვა, რაც გამართლებულს ხდის დელიქტური ვალდებულებიდან გამომდინარე სარჩელის დაკმაყოფილებას.

3.4. სააპელაციო სასამართლომ ლიკვიდირებულ საწარმოსა და მოსარჩელეს შორის დადებული ნარდობის ხელშეკრულებით გათვალისწინებული საზღაურის გამოთვლის წესისა და საქმეში წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნის საფუძველზე განსაზღვრა მოსარჩელის მიერ მისაღები თანხის ოდენობა და მის მიერ საავანსო ანგარიშსწორების წესით მიღებული თანხის სხვაობით დაიანგარიშა ზიანი. პალატის ხსენებული მოსაზრება ემყარება საქმეში

წარმოდგენილი ექსპერტიზის დასკვნის დადგენილი წესით კვლევას (სსსკ-ის 172-ე და 105-ე მუხლები) და ამ ფაქტის წინააღმდეგ დასაბუთებული შედაკება არ არის წარმოდგენილი (იხ. სამოტივაციო ნაწილის პ.პ. 2.3.; 2.15.). რაც შეეხება პირგასამტეხლოს, ვინაიდან შემკვეთთან დადებული შეთანხმების საფუძველზე მენარდეს, როგორც კრედიტორს, შეეძლო ამ თანხის მოთხოვნაც, იგი შეიძლება სამოქალაქო კოდექსის 408-ე მუხლის პირველი ნაწილის კონტექსტში ასევე ზიანად შერაცხოდა მოვალეს, თუმცა, ამ ნაწილში სარჩელი არ დაკმაყოფილდა და გადაწყვეტილება შესულია კანონიერ ძალაში (სსსკ-ის 264-ე მუხლი), შესაბამისად, საკასაციო პალატა აღარ მსჯელობს მასზე.

3.5. სასამართლო უარყოფს კასატორის პოზიციას რომ იგი არ წარმოადგენს სათანადო მოპასუხეს. ამ პრეტენზიას მხარე უკავშირებდა ფულადი თანხის სახელმწიფო ხაზინაში ჩარიცხვას და მიიჩნევდა, რომ კონდიქციური ვალდებულების შესრულებაც თანხის მიმღებს უნდა დაკისრებოდა, თუმცა, პალატა მიუთითებს იმ გარემოებაზე, რომ სწორედ ს-----ოს 2012 წლის 10 ოქტომბრის #1/1-82 ბრძანებით იქნა დანიშნული შემკვეთი კომპანიის ლიკვიდატორი (იხ. სამოტივაციო ნაწილის პ. 2.11.), რომლის მართლსაწინააღმდეგო ქმედებასაც მოჰყვა ზიანი, სამოქალაქო კოდექსის 396-ე მუხლის თანახმად კი, მოვალემ თავისი კანონიერი წარმომადგენლის და იმ პირთა მოქმედებისათვის, რომელთაც იგი იყენებს საკუთარ ვალდებულებათა შესასრულებლად, ისეთივე მოცულობით უნდა აგოს პასუხი, როგორც საკუთარი ბრალეული მოქმედების დროს (**პრაქტიკის თვალსაზრისით დამატებით იხ. სუსგ Nას-616-586-2013, 24 დეკემბერი, 2015 წელი**).

3.6. პალატა ნაწილობრივ იზიარებს კასატორის პოზიციას პროცესის ხარჯების არასწორად დაკისრების თაობაზე და ყურადღებას გაამახვილებს შემდეგზე:

3.6.1. სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის V თავი ეძღვნება პროცესის ხარჯებს. კოდექსის 37-ე მუხლის პირველი ნაწილის მიხედვით, პროცესის ხარჯებს შეადგენს სასამართლო ხარჯები და სასამართლოსგარეშე ხარჯები. იმავე მუხლის მე-2 და მე-3 ნაწილებით განმარტებულია, თუ რას შეადგენს თითოეული მათგანი, კერძოდ, სასამართლო ხარჯებს შეადგენს სახელმწიფო ბაჟი და საქმის განხილვასთან დაკავშირებული ხარჯები, ხოლო, სასამართლოსგარეშე ხარჯებს წარმოადგენს ადვოკატისათვის გაწეული ხარჯები, დაკარგული ხელფასი (განაცდური), მტკიცებულებათა უზრუნველსაყოფად გაწეული ხარჯები, აგრეთვე მხარეთა სხვა აუცილებელი ხარჯები. საკასაციო პალატა აღნიშნავს, რომ მოგებული მხარის სასარგებლოდ წაგებული მხარისათვის პროცესის ხარჯების დაკისრების სამართლებრივი

საფუძვლები მოცემულია საპროცესო კოდექსის 53-ე და 54-ე მუხლებში. ზოგადი პრინციპი ასეთია – იმ მხარის მიერ გაღებული ხარჯების გადახდა, რომლის სასარგებლოდაც იქნა გამოტანილი გადაწყვეტილება, ეკისრება მეორე მხარეს, თუნდაც ეს მხარე გათავისუფლებული იყოს სახელმწიფოს ბიუჯეტში სასამართლო ხარჯების გადახდისაგან. სააპელაციო განხილვის ეტაპზე აპელანტის მოწინააღმდეგე მხარემ, წარადგინა იურიდიული მომსახურების ხელშეკრულება, სააპელაციო განხილვის ეტაპზე ამ მომსახურების გამო საზღაურის გადახდისა და ექსპერტიზისათვის გაწეული ხარჯის გადახდის დამადასტურებელი მტკიცებულებები. სააპელაციო სასამართლომ, გასაჩივრებული განჩინებით მოთხოვნა ნაწილობრივ დააკმაყოფილა და აპელანტს, მოწინააღმდეგე მხარის სასარგებლოდ, სააპელაციო სასამართლოში იურიდიული მომსახურებისათვის გაწეული ხარჯიდან – 3 525 ლარიდან დააკისრა 1 523,93 ლარი, რაც კანონიერია და სრულად შეესაბამება სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე მუხლის პირველი ნაწილით დადგენილ პროცენტულ ცენზს (სარჩელის დაკმაყოფილებული ნაწილის – 38 098,12 ლარის 4%), რაც შეეხება ექსპერტიზის ხარჯს, მისი დაკისრება ასევე სრულიად რელევანტურია ზემოხსენებული საპროცესო ნორმებიდან გამომდინარე, თუმცა წარმოდგენილი საგადახდო დავალებით ირკვევა, რომ ეს თანხა გადახდილია ჯერ კიდევ დავის პირველი ინსტანციის წესით განხილვისას, რაიმე საპატიო მიზეზი, რომელიც ამ მტკიცებულების პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარდგენისა და შესაბამისად, შუამდგომლობის დაყენებას გამორიცხავდა, საქმის მასალებით არ ირკვევა. ამ მხრივ საკასაციო სასამართლო განმარტავს, რომ სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 380-ე მუხლით დადგენილი მტკიცებულებათა სააპელაციო განხილვის ეტაპზე წარდგენის შეზღუდვა ძირითადად შეეხება არა პროცესის ხარჯების ანაზღაურების საკითხს, არამედ, მატერიალურ-სამართლებრივი მტკიცებულების საგანში შემავალი ფაქტების დადასტურებას, თუმცა, თუკი ესა თუ ის მტკიცებულება, მათ შორის პროცესის გარეშე გაწეული ხარჯების განმსაზღვრელი, მხარეს შეეძლო, ჯერ კიდევ პირველი ინსტანციის სასამართლოში წარედგინა, ბუნებრივია, გამოირიცხება ამ მოთხოვნის ზემდგომ სასამართლოში დაყენება ამავე ნორმით განსაზღვრული საპატიო მიზეზის არსებობის გარეშე.

3.6.2. სასამართლო დამატებით აღნიშნავს, რომ თითოეული ინსტანციის სასამართლოში გაწეული ხარჯების საკითხი ამ ინსტანციის სასამართლოში უნდა იქნას მოთხოვნილი და მიღებული გადაწყვეტილება შეიძლება გასაჩივრდეს კანონით დადგენილი წესით. ერთ-ერთ საქმეზე საკასაციო პალატამ ასევე განმარტა, რომ თუკი მხარე,

მაგალითად, პირველი ინსტანციის სასამართლოში არ შუამდგომლობს პროცესის ხარჯების ანაზღაურებას, მას სააპელაციო სასამართლოში აღარ აქვს უფლება პირველი ინსტანციის სასამართლოში გაღებული ხარჯების ანაზღაურება მოითხოვოს, რადგანაც ივარაუდება, რომ უარი განაცხადა ამ მოთხოვნაზე (*იხ. სუსგ №ას-165-158-2013, 27 იანვარი, 2014 წელი*). რაც შეეხება ზემდგომი წესით საქმის განხილვისას წარმოშობილი ხარჯების მოთხოვნას, ის ყოველთვის დაიშვება, ვინაიდან საქმის პირველი ინსტანციის სასამართლოში განხილვის ეტაპზე მხარეთათვის უცნობია გადაწყვეტილების გასაჩივრებისა და ზემდგომ ინსტანციებში დავის გაგრძელების ფაქტი, შესაბამისად, მხარე წინასწარ კერძო გაიღებს ზემდგომი წესით საქმის განხილვასთან დაკავშირებულ შესაძლო ხარჯებს და, ბუნებრივია, მას უფლების პრევენციული დაცვა არც მოეთხოვება. სააპელაციო წარმოების დაწყება მოდავე მხარეთა დისპოზიციური ნების გამოვლინებაა და ხარჯების გაღებაც დამოკიდებულია იმაზე, გაასაჩივრებს თუ არა ერთ-ერთი მხარე ან ორივე მათგანი გადაწყვეტილებას, შესაბამისად, შეუძლებელია, მოდავე სუბიექტს სააპელაციო სამართალწარმოების ეტაპისათვის გაწეული ხარჯების დამადასტურებელი მტკიცებულებების წარდგენა მოეთხოვოს პირველი ინსტანციის სასამართლოში.

4. გასაჩივრებული განჩინების ნაწილობრივ შეცვლის პროცესუალური დასაბუთება:

ყოველივე ზემოაღნიშნულიდან გამომდინარე, საკასაციო პალატა მიიჩნევს, რომ ზიანის ანაზღაურების თაობაზე არსებობდა სარჩელის დაკმაყოფილების ფაქტობრივ-სამართლებრივი წინაპირობები და ამ მოთხოვნის მიმართ სამართლის ნორმათა არასწორ გამოყენებას უკანონო გადაწყვეტილების მიღება არ მოჰყოლია შედეგად, ისევე, როგორც კანონიერია გასაჩივრებული განჩინება სააპელაციო წარმოების ეტაპზე მოგებული მხარის სასარგებლოდ იურიდიული მომსახურებისათვის გაღებული ხარჯების ნაწილობრივ ანაზღაურების შესახებ, რის გამოც ამ ნაწილში გასაჩივრებულ განჩინებას სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 410-ე მუხლის „გ“ ქვეპუნქტის საფუძველზე (*საკასაციო სასამართლო არ დააკმაყოფილებს საკასაციო საჩივარს, თუ სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება არსებითად სწორია, მიუხედავად იმისა, რომ გადაწყვეტილების სამოტივაციო ნაწილი არ შეიცავს შესაბამის დასაბუთებას*) უცვლელად ტოვებს საკასაციო სასამართლო. რაც შეეხება ექსპერტიზის ხარჯების საკითხს, ამ ნაწილში სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 393-ე მუხლის მე-3 ნაწილის საფუძველზე პალატა აუქმებს გასაჩივრებულ განჩინებას და რადგანაც არ იკვეთება, მტკიცებულებათა დამატებით გამოკვლევის ან სხვა საპროცესო სამართლის ნორმათა დარღვევის გამო, საქმის ქვემდგომი

სასამართლოსათვის დაბრუნების წინაპირობები, ამავე კოდექსის 411-ე მუხლის შესაბამისად (საკასაციო სასამართლო თვითონ მიიღებს გადაწყვეტილებას საქმეზე, თუ არ არსებობს ამ კოდექსის 412-ე მუხლით გათვალისწინებული გადაწყვეტილების გაუქმებისა და საქმის სააპელაციო სასამართლოში ხელახლა განსახილველად დაბრუნების საფუძვლები), თავად იღებს გადაწყვეტილებას მოსარჩელის შუამდგომლობის უარყოფის შესახებ.

5. სასამართლო ხარჯები:

ვინაიდან „სახელმწიფო ბაჟის შესახებ“ საქართველოს კანონის 5.11 მუხლის პირველი ნაწილი „ს¹“ ქვეპუნქტის საფუძველზე კასატორი ბიუჯეტის მიმართ ანგარიშსწორებისაგან გათავისუფლებულია, ხოლო დავა მის საწინააღმდეგოდ გადაწყდა, სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 55-ე მუხლის თანახმად, საკასაციო განხილვის ეტაპზე წარმოშობილ პროცესის ხარჯებს გაიღებს სახელმწიფო, ამასთანავე, დავის მატერიალური შედეგის გათვალისწინებით, არ არსებობს საკასაციო სასამართლოში მხარეთა შორის ამ ხარჯების განაწილების წინაპირობა.

ს ა რ ე ზ ო ლ უ ც ი ო ნ ა წ ი ლ ი:

საკასაციო სასამართლომ იხელმძღვანელა საქართველოს სამოქალაქო საპროცესო კოდექსის 53-ე, 55-ე, 410-ე, 411-ე მუხლებით და

გ ა დ ა წ ყ ვ ი ტ ა:

1. ს-----ოს საკასაციო საჩივარი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდეს.

2. სსიპ ლევან სამხარაულის სახელობის სასამართლო ექსპერტიზის ეროვნული ბიუროსათვის გადახდილი თანხის _ 2 683,73 ლარის ს-----ოსათვის დაკისრების ნაწილში გაუქმდეს თბილისის სააპელაციო სასამართლოს სამოქალაქო საქმეთა პალატის 2017 წლის 6 ივლისის განჩინება და შპს „ლ-----ის“ შუამდგომლობა 2 683,73 ლარის ს-----ოსათვის დაკისრების თაობაზე არ დაკმაყოფილდეს.

3. დანარჩენ ნაწილში გასაჩივრებული განჩინება დარჩეს უცვლელად.

4. საკასაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება საბოლოოა და არ გასაჩივრდება.

თავმჯდომარე

ბ. ალავეიძე

მოსამართლეები:

ე. გასიტაშვილი

ზ. ძლიერიშვილი